

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช

๑๐๐๐

พระชันษา
พระโอวาทธรรม

๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ที่หมายไกล หาด สังฆราชา

๑๐๐ พระวันชัย พระโฆวาทธรรม สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (๓ ตุลาคม ๒๕๕๖)

พระประวัติ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก ถีอบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ
พระชันษาอย่าง ๑๔ ปี ณ วัดเทวสังฆาราม ต่อมาทรง
ย้ายมาศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดเสน่ห์หา อ.เมือง
จ.นครปฐม ๒ พรรษา ก่อนจะย้ายมาศึกษาต่อที่วัด
บวรนิเวศวิหาร ในสมัยสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรม
หลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงครองพระอาราม พระองค์
ทรงศึกษาธรรมบาลีสอบได้ประโยคต่างๆ มาโดยลำดับ
จนถึงเปรียญธรรม ๙ ประโยค พ.ศ. ๒๔๗๖ ทรงกลับไป
อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดเทวสังฆาราม

ครั้งนี้ถึงช่วงออกพรรษาทรงกลับมาอุปสมบทอีกครั้ง เพื่อปฏิบัติเป็นธรรมยุต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ครั้นยังเป็นสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ และพระรัตนธัชมุนี เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ได้รับฉายาว่า สุวฑฺฒโน อันมีความหมายว่า ผู้เจริญปรีชายิ่งในอุดมปาพจน์

เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชและประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณสังวรได้รับหน้าที่เป็นพระอภิบาล โดยตลอด และต่อมาได้เป็นผู้ถวายพระธรรมเทศนา พระมงคลวิเสสสภา ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์มาโดยลำดับ

พระชนมายุ ๓๔ ปี เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่พระโสภณคณาภรณ์

พระชนมายุ ๓๙ ปี เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามเดิม

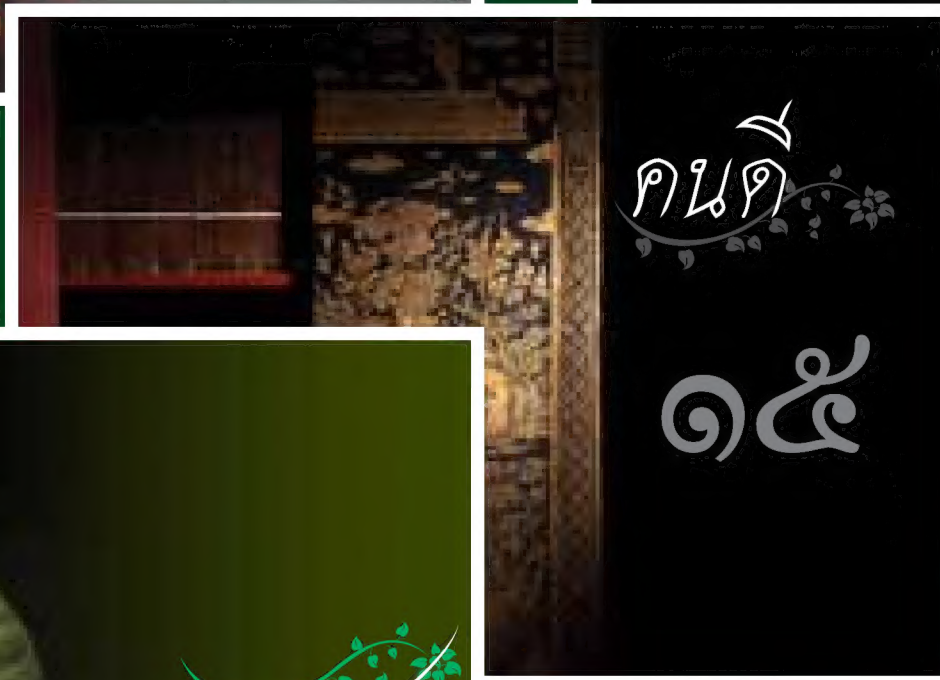
พระชนมายุ ๔๒ ปี เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามเดิม

พระชนมายุ ๔๓ ปี เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ในราชทินนามที่พระธรรมคุณาภรณ์

พระชนมายุ ๔๘ ปี เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองที่ พระศาสนโสภณ

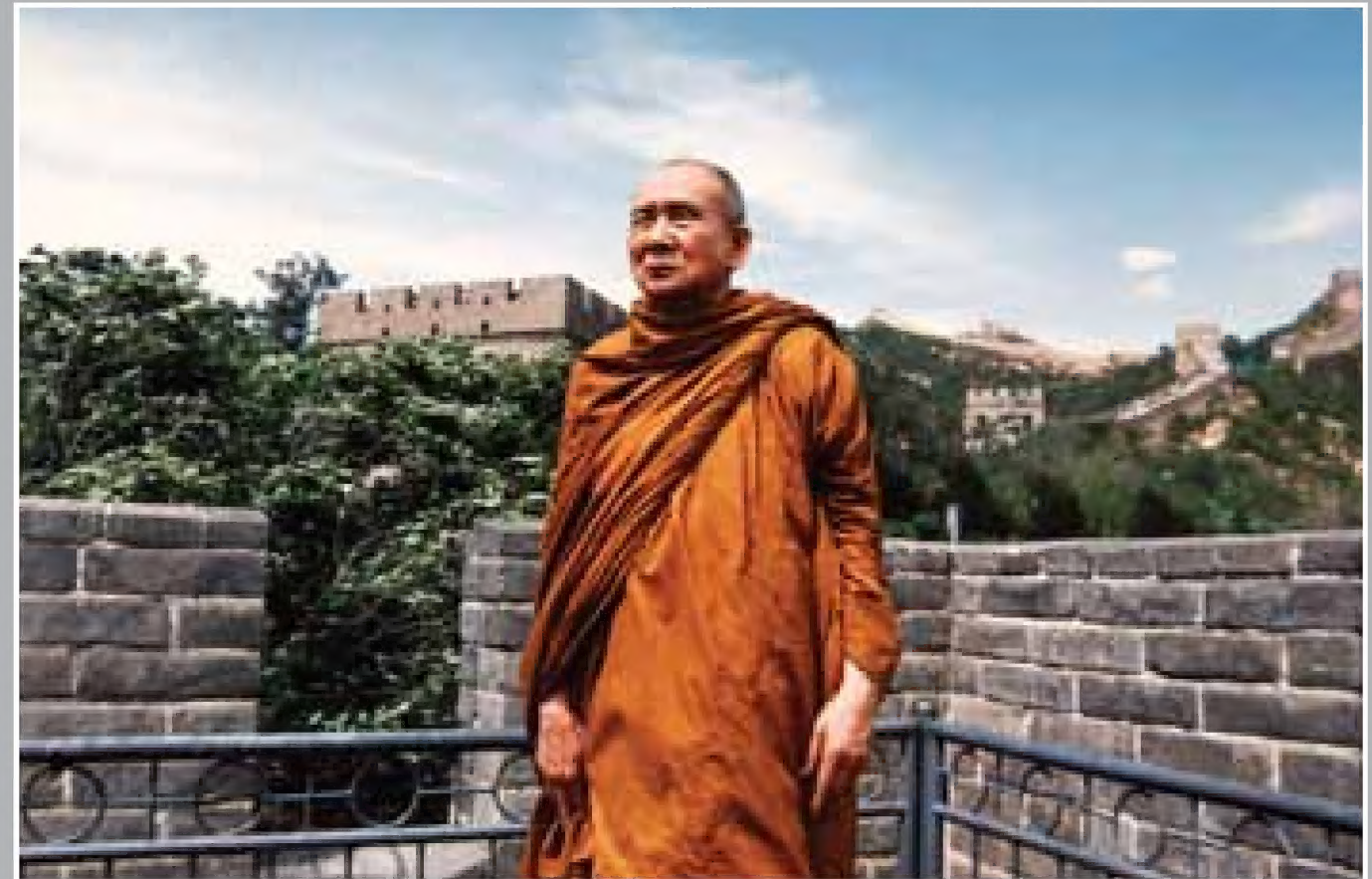
พระชนมายุ ๕๙ ปี ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระญาณสังวร พ.ศ. ๒๕๓๒ ทรงโปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็นสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สกลมหาสังฆปริณายก เป็นพระองค์แรกที่ใช้พระนามเดิมเจกนี และทรงให้ถือเป็นแบบธรรมเนียมตราในกฎหมายมหาชนสืบมา

๑๐๐ พระขนบ สัมภาษณ์

สามตุลา	ดีถึ	ร้อยชั้นชา
พระบิดา	อุปัชฌาย์	คณะสงฆ์
เป็นพระมุข	ปกครองสัง-	ฆมณฑล
แจ้งมรรคผล	แผ่ธรรม	นำทั่วไทย
ท่านเป็นพระ	อภิบาล	ในหลวงเจ้า
เมื่อทรงคราว	บรรพชา	มหาสมัย
พสกนิกร	ปลาบปลื้ม	ในฤทัย
ธรรมครองใจ	ครองราช	ปราชญ์เรื่องรอง
ทรงประกอบ	พระกิจ	การมงคล
ยังกุศล	ในคราว	เฉลิมฉลอง
แผ่นดินไทย	แผ่นดินธรรม	แผ่นดินทอง
ประกาศก้อง	พุทธธรรม	นำสุขใจ
สร้างวัดวา	อุปถัมภ์	คำจุนเจือ
ทั้งช่วยเหลือ	สงเคราะห์	การหลากหลาย
ด้านโรงเรียน	โรงพยาบาล	ที่ห่างไกล
ผู้ยากไร้	คณะสงฆ์	วงศ์พระเณร

ทรงนิพนธ์	หนังสือ	สื่อธรรมะ
อักขระ	ไตรปิฎก	ยกให้เห็น
แตกฉานใน	บาลีธรรม	นำสุขเย็น
โลกได้เห็น	ผลงานท่าน	อันโอฬาร
ขอพระองค์	ทรงพระ	พลานามัย
ชนผองไทย	น้อมใจ	ร่วมประสาน
ถวายนำให้	สุขสดชื่น	ยังยืนนาน
เจริญญาณ	ญาณสังวร	พรเลิศเอย

วัด

 มนุษย์ที่เปลอย่างหนึ่งว่า ผู้มีจิตใจสูง คือ
มีความรู้สูง ดังจะเห็นได้ว่าคนเรามีพินปัญญาสูงกว่าสัตว์
ดิรัจฉานมากมาย สามารถรู้จักเปรียบเทียบในความดี ความชั่ว
ความควรทำไม่ควรทำ รู้จักละอาย รู้จักเกรง รู้จักปรับปรุง
สร้างสรรค์ที่เรียกว่าวัฒนธรรม อารยธรรม ศาสนา เป็นต้น
แสดงว่ามีความดีที่ได้สั่งสมมา โดยเฉพาะปัญญาเป็นรัตนะ
ส่องสว่างนำทางแห่งชีวิต ถึงดังนั้นก็ยังมีความมืดที่มากำบัง
จิตใจให้เห็นผิดเป็นชอบ ความมืดที่สำคัญนั้นก็คือ กิเลสในจิตใจ
และกรรมเก่าทั้งหลาย

คำว่า ชีวิต มิได้มีความหมายเพียงแค่ความเป็นอยู่แห่งร่างกาย แต่หมายถึงความสุข ความทุกข์ ความเจริญ ความเสื่อมของบุคคลในทางต่างๆ ด้วย บางคนมีปัญหาว่า จะวาดภาพชีวิตของตนอย่างไรในอนาคต หรืออะไรควรจะเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต และจะไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นหรือ ที่นึกที่วาดภาพไว้นั้นด้วยอะไร ปัญหาที่ถามคลุมไปดังนี้ น่าจะตอบให้ตรงจุดเฉพาะบุคคลได้ยาก เพราะไม่รู้ว่ทางแห่งชีวิตของแต่ละบุคคลตามที่กรรมกำหนดไว้เป็นอย่างไร และถ้าวาดภาพของชีวิตอนาคตไว้เกินวิสัย ของตนที่จะพึงถึง แบบที่เรียกว่าสร้างวิมานบนอากาศ ก็จะเกิดความสำเร็จขึ้นมาไม่ได้แน่ หรือแม้วาดภาพชีวิตไว้ในวิสัยที่พึงได้พึงถึง แต่ขาดเหตุที่จะอุปการะให้ไปถึงจุดหมายนั้น ก็ยากอีกเหมือนกันที่จะเกิดเป็นความจริงขึ้นมา

เราเกิดมาด้วยตัณหา ความอยากและกรรมเพื่อสนองตัณหาและกรรม
ของตนเอง ตัณหาและกรรมจึงเป็นตัวอำนาจหรือผู้สร้างให้เราเกิดมา ใครเล่าเป็นผู้
สร้างอำนาจนี้ ตอบได้ว่าเป็นตัวเอง เพราะตนเองเป็นผู้อยากเองและเป็นผู้ทำกรรม
ฉะนั้นตนเองแหละเป็นผู้สร้างให้ตนเองเกิดมา อนุমানดูตามคำของผู้ตรัสรู้ใน
กระแสปัจจุบัน สมมติว่าอยากเป็นผู้แทนราษฎร ก็สมัครรับเลือกตั้งและหาเสียง
เมื่อชนะคะแนนก็เป็นผู้แทนราษฎร นี่คือความอยากเป็นเหตุให้ทำกรรม คือทำการต่างๆ
ตั้งแต่การสมัคร การหาเสียง เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับผล คือได้เป็นผู้แทน

ความเปลี่ยนแปลงของชีวิต หรือของโลกเป็นทุกข์ประจำชีวิตหรือ
ประจำโลกไม่เป็นเรื่องแปลกประหลาดอันใด เมื่อจะสรุปกล่าวให้สั้น ความเกิด แก่
เจ็บ ตาย ทั้งสี่นี้ย่อลงเป็นสอง คือความเกิดและความดับซึ่งเป็นสิ่งที่สกดหน้าสกด
หลังของโลก ของชีวิตทุกชีวิตนี้เรียกคตัตถรรพตา แปลว่า ความเป็นไปตามธรรมตา

ความไม่สบายใจทุกๆ อย่าง พระพุทธเจ้าทรงชี้ว่าเป็นทุกข์ ทุกคนคงเคยประสบกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก พลัดพรากจากสิ่งที่เป็น
ที่รัก ปราารถนาไม่ได้สมหวัง เกิดทุกข์โศกต่างๆ นี่แหละพระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่าเป็นทุกข์โลกหรือชีวิต ประกอบด้วยทุกข์
ดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้นทุกข์จึงเป็นความจริงที่โลกหรือทุกชีวิตต้องเผชิญ

ชีวิตคนเรา เติบโตขึ้นมาดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสามารถจากผู้อื่นมาตั้งแต่เบื้องต้น คือ เมตตา กรุณา จากบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ญาติสนิท มิตรสหาย ถ้าไม่ได้รับความเมตตา ก็อาจจะสิ้นชีวิตไปแล้ว เพราะถูกทิ้ง

เมื่อเราเติบโตมาจากความเมตตา กรุณา ก็ควรมีความเมตตา กรุณาต่อชีวิตอื่นต่อไป ๐—

วิธีปลูกความเมตตา กรุณา คือ ต้องตั้งใจปรารถนาให้เขาเป็นสุข ตั้งใจปรารถนาให้เขาปราศจากทุกข์ โดยเริ่มจากเมตตาตัวเองก่อน แล้วคิดไปถึงคนใกล้ชิด คนที่เรารัก จะทำให้เกิดความเมตตาได้ง่ายแล้วค่อยๆ คิดไปให้ความเมตตาต่อคนที่ห่างออกไปโดยลำดับ ๐—

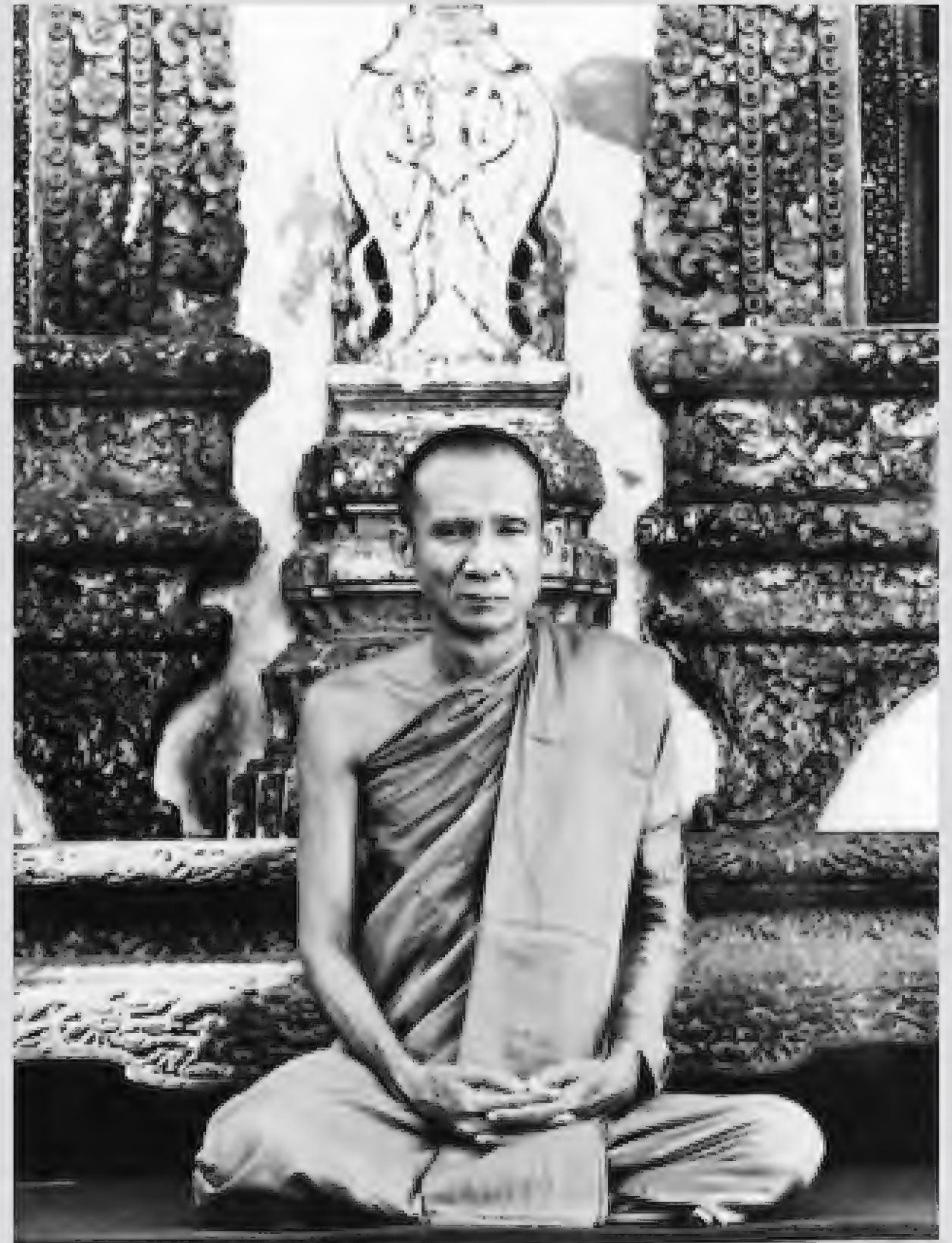
ตนรักชีวิตของตน สะดุ้งกลัวความตายฉันใด สัตว์อื่นก็รักชีวิตตนและสะดุ้งกลัวความตายฉันนั้น ฉะนั้นจึงไม่ควรฆ่าเอง ไม่ควรใช้ให้ผู้อื่นฆ่า อนึ่ง ตนรักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด สัตว์อื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น จึงไม่ควรสร้างความสุขให้ตนเองด้วยการก่อความทุกข์ให้แก่คนอื่น ๐—

คติธรรมดาที่ไม่มีใครเกิดมาในโลกนี้ จะหนีไปให้พ้น
ได้ ก็คือ ความแก่ ความตาย แต่คนโดยมากพากันประมาทเหมือนอย่าง
ว่าไม่แก่ ไม่ตาย น่าที่จะรีบทำความดี แต่ก็ยังไม่ทำ กลับไปทำความชั่ว
ก่อความเดือดร้อนให้แก่กันและกัน ต่างต้องเผชิญทุกข์เพราะกรรมที่
ต่างก่อให้แก่กันอีกด้ว ยฉะนั้น ก็น่าจะนึกถึงความแก่ ความตายกันบ้าง
เพื่อจะได้ลดความมัวเมา และทำความดี

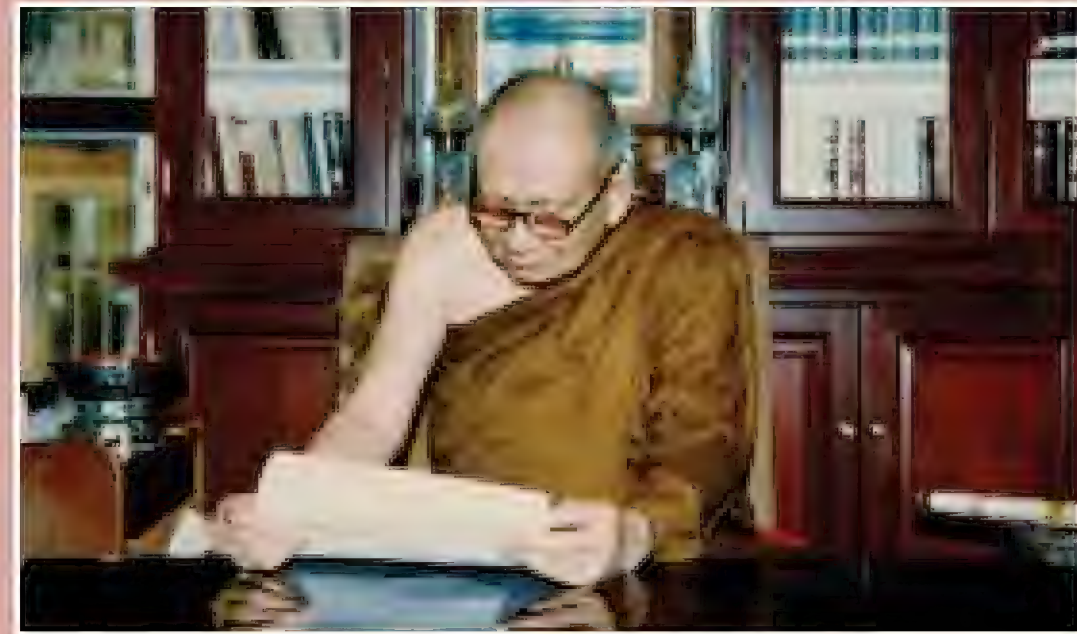
การฆ่าตัวตาย เป็นการแสดงความอัปจนพ่ายแพ้หมดหนทาง
แก้ไข หมดทางออกอย่างอื่น สิ้นหนทางแล้ว เมื่อฆ่าตัวก็เป็นการทำลาย
ตัว เมื่อทำลายตัวก็เป็นการทำลายประโยชน์ทุกอย่างที่พึงได้ในชีวิต
ในบางกลุ่ม บางหมู่เห็นว่าการฆ่าตัวตายในบางกรณีเป็นเกียรติสูง
แต่ทางพระพุทธศาสนาแสดงว่าเป็นโมฆกรรม คือกรรมที่เปล่าประโยชน์
เรียกผู้ทำว่า คนเปล่า เท่ากับว่าตายเปล่าๆ ควรจะอยู่ทำอะไให้เกิด
ประโยชน์ต่อไปได้ ก็หมดโอกาส

การแก้ปัญหของคนเรา ถ้าไม่ป้องกันไว้ก่อนแก้ไม่ทัน ก็แก้ปัญหายังเล็กน้อยจะง่ายกว่า เหมือนอย่างดับไฟกองเล็กง่ายกว่าดับไฟกองโต ถ้าเป็นผู้ที่สนใจธรรมะบ้าง ก็จะหาหนทางปฏิบัติได้ถูกต้อง ดังที่พระพุทธเจ้ายกขึ้นแสดงว่า ธรรมะพันเกี่ยวข้องกับตัวเราเองทุกๆ คนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ผู้ชายหรือผู้หญิง ถ้าตั้งใจมั่นในการประพฤติธรรมให้พอเหมาะแก่ภาวะของตนเอง ก็จะทำให้พ้นจากความทุกข์ภัยพิบัติได้ ถ้าไม่ปฏิบัติก็อาจจะเผลอพลั้งพลาด และถ้าไม่รู้วิธีแก้ปัญหาด้วยธรรมะก็อาจจะทำให้หลุดพ้นจากบ่วงปัญหาได้ยาก ฉะนั้น ถ้าสนใจพระธรรมบ้าง ก็จะมีเครื่องป้องกันแก้ไขให้พ้นจากความทุกข์ ดังคำกล่าวที่ว่า พระธรรมคุ้มครอง ๐—

ญาณสังวรบูชา

น้อมกล่าวกลอน	บูชา	พระประวัติ
สังฆรัตน์	ประมุข	คณะสงฆ์
บิดาน้อย	กินน้อย	มารดาองค์
ประสูติลง	บ้านเหนือ	กาญจน์บุรี
เทวสัง-	ฆาราม	ธรรมอุบัติ
คชวัชร	นามเจริญ	สง่าศรี
อุปฌาย์	ชื่อว่า	หลวงพ่อดี
ท่านจึงมี	ความดี	นำเนืองมา
สืบหน่อเนื้อ	องค์เณรใน	สธนะ
ครั้งบวชพระ	ยิ่งสำรวม	ในสิกขา
สังฆราชเจ้า	หม่อมชื่น	พระอุปฌาย์
ได้ฉายา	สุวัฑฒโน	โพธิ์อัมพร
ท่านทรงรัก	ศีลธรรม	พระเณรดี
เรียนบาลี	นักธรรม	ทรงสั่งสอน
เทศนา	โปรดหมู่	ชนนิกร
วัดบวร	ปลูกศรัทธา	พาบ้ำเพ็ญ

นานาชาว	อารยะ	ต่างยกย่อง
ล้วนแซ่ซ้อง	พระนาม	ประจักษ์เห็น
สมเด็จพระ	ญาณสังวร	ไทยร่มเย็น
พระจึงเป็น	ครูคู่บุญ	องค์ภูมิพล
กราบปณต	แทบเท้า	ฝ่าพระบาท
ไทยทั้งชาติ	เกื้อหนุน	บุญกุศล
ร่วมจัดงาน	บูชา	มหามงคล
ประเสริฐล้วน	ดีถิยาม	สามตุลา
คุณธรรม	ความดี	ร้อยปีเกื้อ
มากล้นเหลือ	ยิ่งยืน	พระชันษา
เจริญรอยตาม	พระบาท	องค์ศาสดา
เทพบูชา	อภิบาล	ท่านสุขเอย

คณติ

อันคนที่ทำงาน ที่เป็นคนให้เกิดประโยชน์ย่อมจะต้อง
ประสบถ้อยคำกลางกลาง หรือการขัดขวางน้อยหรือมาก ผู้มีใจอ่อนแอ
ก็จะเกิดความย่อท้อ ไม่อยากที่จะทำดีต่อไป แต่ผู้มีกำลังใจย่อมไม่
ท้อถอย ยิ่งถูกค่อนแคะก็ยิ่งจะเกิดกำลังใจมากขึ้น คำค่อนแคะกลายเป็น
พาหนะที่มีเดชะแห่งการทำความดี แม้พระพุทธเจ้าก็ยังถูกคนที่ริษยา
มุ่งร้ายจ้างคนให้ตามด่าว่าในบางครั้ง ๐—

การที่จะให้ใครช่วยเหลือทำอะไร ต้องเลือกคนที่มี
ปัญญา ที่รู้จักผิดถูก ควรไม่ควร มิใช่ว่าถ้าเขามุ่งดีปรารถนาดีแล้ว
เป็นมอบการงานให้ทำเรื่อยไป เพราะถ้าเป็นคนขาดปัญญา แม้จะทำ
ด้วยความตั้งใจช่วยจริง แต่ก็อาจจะทำการที่เป็นโทษอย่างอุกฤษฏ์
ก็ได้ ๐—

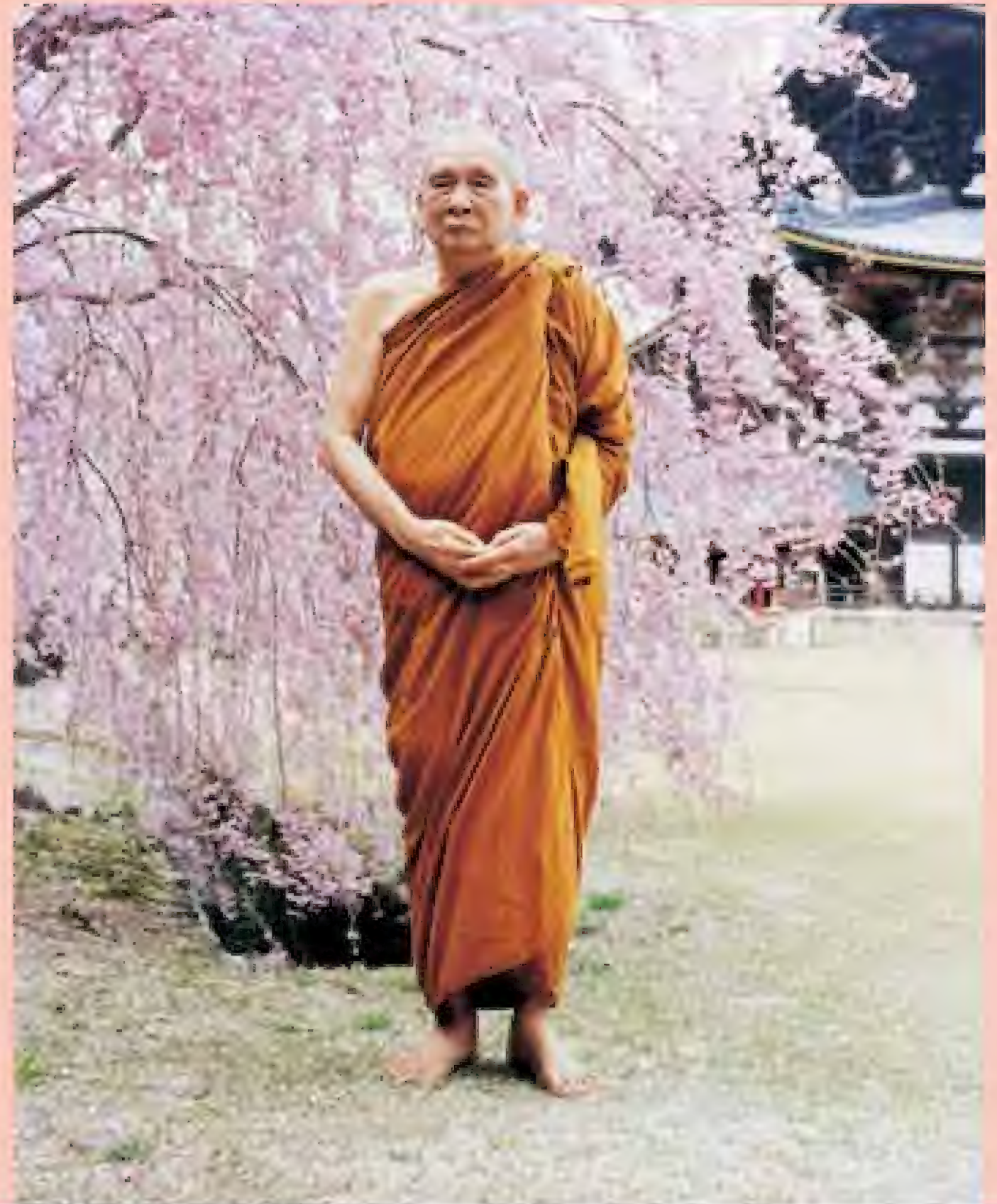
คนเรานั้น นอกจากจะมีปัญญาแล้ว ยังต้องมีความคิดอีกด้วย จึงจะเอาตัวรอดได้จากอันตรายต่างๆ ในโลก วิสัยของบัณฑิตคือคนที่ฉลาดนั้น ย่อมไม่ยอมแพ้หรืออับจนต่อเหตุการณ์ทั้งหลายที่รัดรังเข้ามา ย่อมใช้ความคิดคลี่คลายเอาตัวรอดปลอดภัยให้จงได้ และเป็นธรรมดาอยู่ที่คนฉลาดกว่าย่อมเอาชนะคนที่ฉลาดน้อยกว่าได้ ๐—

คนโง่นั้น เมื่อยังยอมอาศัยปัญญาของคนฉลาดอยู่ ก็ยังพอรักษาตนอยู่ได้ แต่เมื่อโง่เกิดอวดฉลาดขึ้นมาเมื่อใด ก็เกิดวิบัติเมื่อนั้น และเมื่อถึงคราวคับขันซึ่งจะต้องแสดงวิชาเอง คนโง่ก็ต้องแสดงโง่ออกมาจนได้ ฉะนั้น ถึงอย่างไรก็สู้หาวิชาใส่ตนให้เป็นคนฉลาดขึ้นเองไม่ได้ ทั้งคนดีมีวิชา ถึงจะมีรูปร่างไม่ดี ก็จะต้องได้ดีในที่สุด ๐—

คนที่อ่อนแอ ย่อมแพ้อุปสรรคง่ายๆ ส่วนคนที่เข้มแข็งย่อมไม่ยอมแพ้ เมื่อพบอุปสรรคก็แก้ไขไป รักษาการทำงานหรือสิ่งมุ่งจะทำได้ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น ถืออุปสรรคเหมือนอย่างสัญญาณไฟแดงที่จะต้องพบเป็นระยะ ถ้ากลัวจะต้องพบสัญญาณไฟแดงตามถนนซึ่งจะต้องหยุดรถ ก็จะไปข้างไหนไม่ได้ แม้การดำเนินชีวิตก็ฉนั้น ถ้ากลัวจะต้องพบอุปสรรค ก็ทำอะไรไม่ได้

ธรรมดาผู้เป็นปุถุชน ความปรารถนาต้องการย่อมบังเกิดขึ้นได้เสมอ วิธีปฏิบัติที่ถูกต้องก็คือ เมื่อความปรารถนาต้องการเกิดขึ้นเมื่อใด ให้ทำสติพิจารณาใจตนเองอย่างผู้มีปัญญา อย่าคิดเอาเองว่าใจเป็นอย่างไร จะต้องพบความจริงแน่นอนว่า ใจเป็นทุกข์ ใจเร่าร้อน ด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการที่เกิดขึ้นนั้น ใจจะไม่สงบเย็นด้วยอำนาจความปรารถนาต้องการที่เกิดขึ้นโดยเด็ดขาด

วิธีดับความปรารถนาต้องการ

ก็คือ หัดเป็นผู้ให้บ่อยๆ ให้เสมอๆ การให้กับการดับความปรารถนาต้องการ จะเกิดขึ้นพร้อมกันเสมอ ถ้าการให้นั้นเป็นการให้เพื่อลดกิเลสคือความโลภในใจตน มิได้เป็นการให้เพื่อหวังผลตอบแทนที่ยิ่งกว่า ๐—

มีคนไม่ใช่น้อยที่เรียนรู้มากมาย

อะไรดีอะไรชั่ว รู้ทั้งนั้น แต่ไม่ทำดี หรือทำก็ทำสิ่งไม่ดี เรียกว่า ใช้ความรู้นั้นช่วยตนเองไม่ได้ ก็เพราะขาดความเคารพในธรรมที่รู้ คือไม่ปฏิบัติให้สมควรแก่ความรู้ นั่นเอง ๐—

พระพุทธศาสนา สอนให้คนเข้าใจในกรรมนั้น ไม่ได้สอนให้คนกลัวกรรม เป็นทาสของกรรมหรืออยู่ใต้อำนาจกรรม แต่สอนให้รู้จักกรรม ให้ควบคุมกรรมของตนในปัจจุบัน กรรมคือการอะไรทุกอย่างที่คนทำอยู่ทุกวันทุกเวลา ประกอบด้วยเจตนา คือ ความตั้งใจ

ทุกคนในโลกต่างต้องถ้อยที่ต้องพึ่งอาศัยกัน
ในทางใดทางหนึ่งทั้งนั้น จึงควรปฏิบัติตนในทางที่จะชื่อว่ารักษาไว้ทั้งตนทั้งผู้อื่น คือด้วยวิธีที่แต่ละคนตั้งใจปฏิบัติกรณียะคือกิจของตน ควรทำหน้าที่เป็นตนให้ดี และด้วยความมีน้ำใจที่อดทนไม่คิดเบียดเบียนใคร มีจิตเมตตา มีเอ็นดูอนุเคราะห์ เมื่อตั้งใจปฏิบัติกรณียะ กอปรด้วยมีน้ำใจดังกล่าว ก็ชื่อว่ารักษาทั้งตนทั้งผู้อื่น เป็นผู้รักษาไว้ได้ทั้งหมด

หน้าที่ของเรา ที่จะพึงปฏิบัติต่อชีวิตร่างกาย คือ
บริหารรักษาให้ปราศจากโรค ให้มีสมรรถภาพและريبประกอบ
ประโยชน์ให้เป็นชีวิตดี ชีวิตที่อุดม ไม่ให้เป็นชีวิตชั่ว ชีวิตเปล่าประโยชน์
(โมฆชีวิต)และในขณะเดียวกัน ก็ให้กำหนดรู้คตินิรโรคของชีวิต
เพื่อความไม่ประมาท พระพุทธเจ้าตรัสห้ามมิให้ทำลายชีวิตร่างกาย
ถ้าจะเกิดความอยาก ความโกรธ ความเกลียด ในอันที่จะทำลายชีวิต
ร่างกาย ก็ให้ทำลายความอยาก ความโกรธ ความเกลียดนั้นเสีย ๐—

คนที่มีบุญนั้น บุญย่อมคอยจ้องที่จะเข้าช่วยอยู่แล้ว
เพียงแต่เปิดโอกาสให้เข้าช่วย คือเปิดใจรับนั่นเอง การเปิดใจรับก็คือ
เปิดอารมณ์ที่หุ้มห่อออกเสียแม้ชั่วขณะหนึ่ง ด้วยสติที่กำหนดทำใจ
ตามวิธีของพระพุทธเจ้า เมื่อบุญได้โอกาสพรั่งพรูเข้ามาถึงใจ หรือไหล
ขึ้นมาได้แล้ว จิตใจจะกลับมีความสุขอย่างยิ่ง อารมณ์ทั้งหลายที่เคยเห็น
ว่าดีหรือร้าย ก็จะกลับเป็นเรื่องธรรมดาโลก ๐—

คนที่ทำดีไม่น้อย เป็นทุกข์เพราะการทำความดีของตน ที่ไม่กล้าที่จะทำดีก็มี แต่คนทำดีที่ยังเป็นทุกข์ดังกล่าว ก็เพราะยังทำไม่ถึงความดีแห่งจิตใจของตนเอง จิตใจจึงยังทำไม่ถึงความดีแห่งจิตใจของตนเอง จิตใจจึงยังมีความยินดียินร้ายไปตามอารมณ์ที่มากกระทบจากคนทั้งหลาย หากได้เล็งเห็นว่าเรื่องของคนทั้งหลายนั้นเป็นเรื่องของโลก ถ้าตนเองมีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว ก็ไม่ต้องเป็นทุกข์เพราะเรื่องของคนอื่น การปฏิบัติทำจิตใจของตนให้มั่นคงดังนี้ เป็นการสร้างความดีให้แก่จิตใจ เป็นตัวความดีที่เป็นแก่นแท้ของความดีทั้งหลาย ซึ่งจะป้องกันความทุกข์กระทบกระเทือนใจได้ทุกอย่าง ☺

ความดีนั้น เกิดจากกรรม (การงาน) ที่ดี ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ความว่า คนเป็นคนดีเพราะกรรมเป็นคนถ้อยก็เพราะกรรม ฉะนั้น เมื่อละเลิกกรรมที่ชั่วผิด ทำกรรมที่ดีที่ชอบ ก็ได้เป็นคนดีแล้ว แต่คนที่ทำกรรมชั่วผิด แม้จะได้รับบัญญัติ (แต่งตั้ง) ว่าดีอย่างไร ก็หาชื่อว่าเป็นคนดีไม่ ผู้ที่รู้และคำนึงเป็นคนแรกก็คือตนนั่นเอง เว้นไว้แต่จะมีตาใจบอดไปเสียแล้ว ด้วยความหลงตนไปอย่างยืงนั้นแหละ จึงจะไม่รู้ ☺

อันความดีนั้นย่อมเป็นอาภรณ์ เป็นอิสริยยศ (ยศคือความเป็นใหญ่) ของคนดี เพราะคนดีย่อมเห็นความดีนี้แหละเป็นยศอันยิ่งใหญ่ และย่อมพอใจประดับความดีเป็นอาภรณ์ จึงกล่าวได้ว่าความดีนั้นเป็นอิสริยาภรณ์ของคนดี ☺

พระผู้เจริญพร้อม

เมืองกาญจน์ถิ่นประสูติ
ทรงเป็นบุตรอริชาติ
บุญพระบารมีญาณ
มงคลขานนาม เจริญ

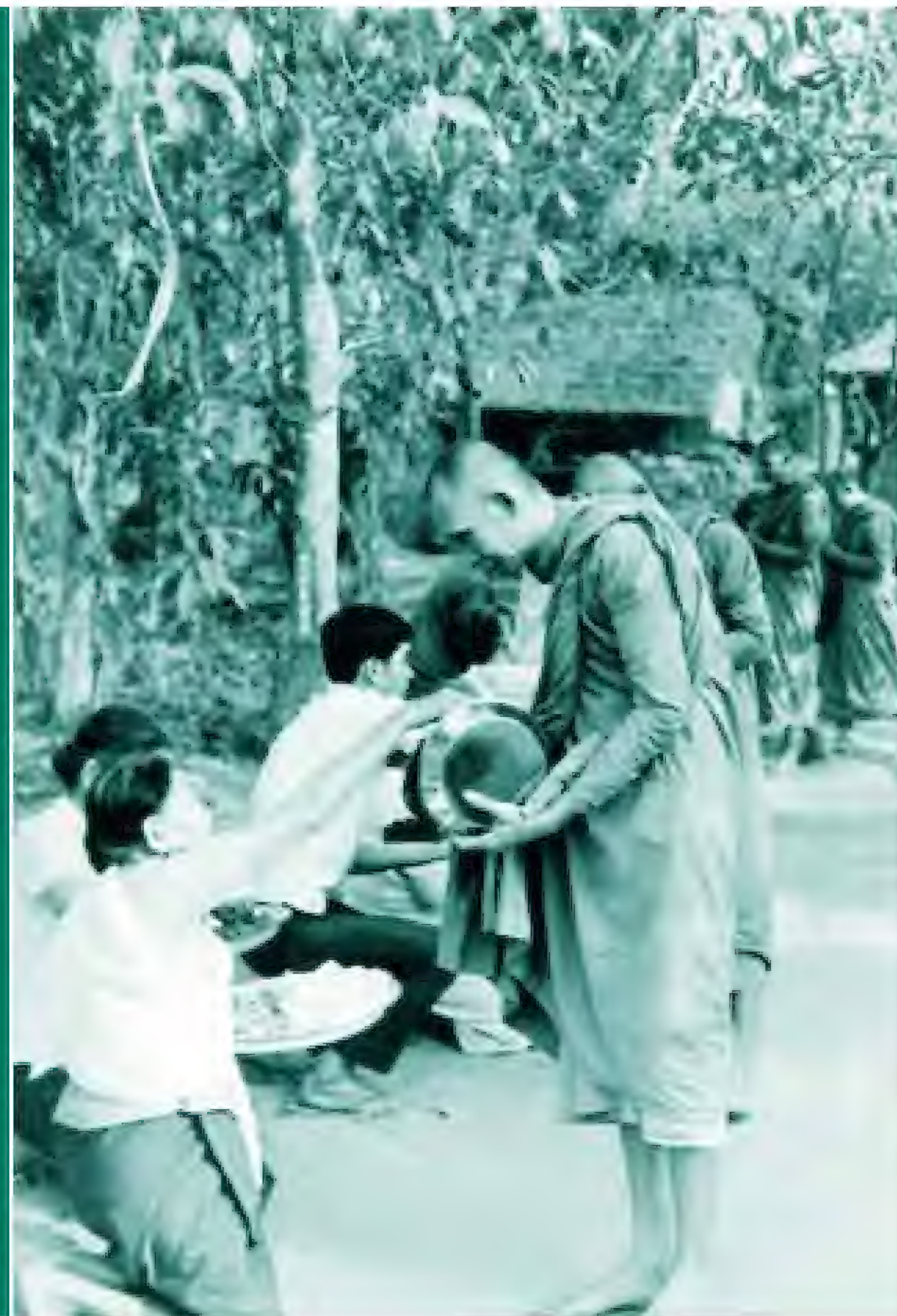
บรรพชาเป็นสามเณร
เทศน์อริยทรัพย์ขจรเสริญ
ไผ่เพียรเรียนธรรมเพลีน
ไม่เก้อเขินครูอาจารย์

วัดเหนือสู่บวร
จึงนำกลอนมาเล่าขาน
ประโยชน์เก้าทรงชำนาญ
ธรรมอาจหาญมานมบูรณ์

ทรงเจริญด้วยพระยศ
งานปรากฏบุญเกื้อหนุน
ปกครองสงฆ์องค์คุณ
กรรมฐานหนุนทางภาวนา

เป็นสังฆปาโมกข์
รู้แจ้งโลกไตรสิกขา
สำรวมธรรมทรงนำมา
เทศนาอบรมใจ

พระนามญาณสังวร
ดับทุกข์ร้อนสิ้นหวั่นไหว
พรหมวิหารเต็มพระทัย
ประทานพรให้เจริญยิ่งเทอญ

ความสูง

อันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต

มีอยู่เป็นอันมากที่บังเกิดขึ้นโดยไม่รู้ไม่คิดมาก่อน แต่เมื่อเป็นเหตุการณ์ที่จะต้องเกิดก็เกิดขึ้นจนได้ ถ้าหากใครมองดูเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้กันอย่างขบถเล่นๆ ไม่จริงจังก็ไม่เกิดทุกข์เดือดร้อน หรือจะเกิดบ้างก็เกิดอย่างเล่นๆ ถ้าจะหนีเหตุการณ์เสียบ้าง ก็เหมือนอย่างหนีไปเที่ยวเล่น หรือไปพักผ่อนเสียครึ่งคราวหนึ่ง ~

พื้นแผ่นดิน

แม่น้ำ ภูเขา ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ คนเรามีปัญญาทำให้เป็นถนน ขุดให้เป็นแม่น้ำลำคลอง ทำสะพานข้ามแม่น้ำใหญ่ สร้างทำนบกั้นน้ำ

ขุดอุโมงค์ทะเลภูเขา เรียกว่าใช้กรรมปัจจุบันปรับปรุงธรรมชาติฉันใด ความขรุขระของชีวิตเพราะกรรมเก่าก็ฉันนั้น เหมือนความขรุขระของแผ่นดินตามธรรมชาติ คนเราสามารถประกอบกรรมปัจจุบันปรับปรุง สกัดกั้นกรรมเก่าเหมือนอย่างสร้างทำนบกั้นน้ำเป็นต้น เพราะคนเรามีปัญญา ~

ทุกคนต้องการความสุข ความสบายใจด้วยกัน
ทั้งนั้น แต่ทุกคนก็ยังไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ เพราะใจยังมีความ
ปรารถนาต้องการหรือความโลภนี้แหละอยู่เป็นอันมาก โดยที่ไม่
พยายามทำให้ลดน้อยลง เห็นจะด้วยมิได้คิดให้ประจักษ์ในความ
จริงว่า ความโลภคือเหตุใหญ่ประการหนึ่ง ซึ่งนำไปทุกข์ ให้เดือด
ร้อน ให้ไม่มีความสุข ความสบายใจกันอยู่อย่างมากรั่วไปในทุก
วันนี้ แม้ทำสติพิจารณาให้ดีจะเห็นได้ไม่ยากนัก ◡—

การเพ่งดูผู้อื่นทำให้ตนเองไม่เป็นสุข แต่การ
เพ่งดูใจตนเองทำให้เป็นสุขได้ แม้กำลังโกรธมาก หากเพ่งดูใจ
ตนเองให้เห็นว่ากำลังโกรธมาก ความโกรธก็จะลดลง เมื่อความ
โกรธน้อย หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นว่ากำลังโกรธน้อย ความโกรธ
ก็จะหมดไป จึงกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะมียารมณใดก็ตาม โลภหรือ
โกรธหรือหลงก็ตาม หากเพ่งดูใจตนเองให้เห็นอารมณ์นั้นแล้ว
อารมณ์นั้นจะหมดไป ได้ความสุขแทนที่ทำให้มีใจสบาย ◡—

ความดิ้นรนเพื่อให้ได้
สมดังความปรารถนา
ต้องการ มิใช่ความสุข มิใช่ความ
สงบ แต่เป็นความทุกข์เป็นความร้อน
เป็นความวุ่นวาย มีคนเป็นจำนวน
ไม่น้อยที่ทั้งชีวิตไม่ได้พบความสุข
ความสงบเลย เพราะมัวปล่อยใจให้
เป็นทาสของความโลภ ไม่รู้จักทำสติ
พิจารณาให้เห็นโทษของความโลภ
แล้วพยายามละเสีย ดับเสีย ๐—

ทุกข์ แปลว่า สิ่งที่ยึดครองอยู่ได้ยาก แต่มีความหมายเป็นปฏิเสธว่า ยึดครองอยู่ไม่ได้ทีเดียว คือต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะทุกอย่างในโลก ต้องเปลี่ยนแปลงไป ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ตลอดเวลา สิ่งที่เคยมี เคยเป็น ต้องแปรเปลี่ยนไป เมื่อจิตใจรับไม่ได้กับความเปลี่ยนแปลงที่มีถึง จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่สบายใจ ก็เลยกลายเป็นความทุกข์ ตามความหมายสามัญ คำว่าทุกข์ ตามความหมายสามัญ หมายถึงความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ตรงข้ามกับความสุข ฉะนั้นเมื่อพูดถึงความทุกข์จึงมักเข้าใจกันตามหลักสามัญดังกล่าว ~

ในภาษาไทย เมื่อพูดว่าทุกข์ก็หมายถึงความไม่สบายใจ แต่ในทางพุทธศาสนา ยังหมายถึงความคงทน ที่อยู่คงที่ไม่ได้ ต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในโลกนี้มีอะไรเล่าที่ตั้งคงที่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ดวงอาทิตย์และดวงดาวทั้งหลาย ตลอดจนโลก ก็ไม่หยุดคงที่ ปี เดือน วัน ค่ำ ก็ไม่หยุดคงที่ ชีวิตก็ไม่หยุดคงที่ ทุกๆ คนเกิดมาแล้วก็เติบโตขึ้นเรื่อย เป็นเด็ก เล็ก เด็กใหญ่ เป็นหนุ่ม เป็นสาว โดยลำดับ และก็ไม่หยุดเพียงเท่านั้น ยังเปลี่ยนแปลงต่อไปเป็นผู้ใหญ่ เป็นคนแก่ จนถึงวันสุดท้ายของชีวิต ~

เรื่องที่เป็นความไม่

สบายกาย ไม่สบายใจทั้งหมด
จับเข้าหลัก ๑ คือทุกข์ เรื่องที่เป็น
ความไม่ดีทั้งหมด จับเข้าหลัก ๒
คือสมุทัย เรื่องที่เป็นความสุขสงบ
เย็นทั้งหมด จับเข้าหลักที่ ๓ คือ
นิโรธ เรื่องที่เป็น ความดีทั้งหมดจับ
เข้าหลัก ๔ คือมรรค เมื่อคิดตั้งหลัก
ใหญ่ไว้ดังนี้ จะทำอะไรก็คิด ตรวจ
ดูให้ดีๆ นี่เป็นสมุทัยก่อทุกข์ หรือ
เป็นมรรคทางสุขสงบ หัดคิดหัด
หาเหตุผลดังนี้อยู่เสมอ เป็นการหัด
ให้เกิดความเห็นชอบ เมื่อเห็นชอบ
ก็เชื่อว่าพบทางที่ถูก เข้าทางที่ถูก
ซึ่งใช้ได้กับทุกเรื่อง ๐—

พระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนให้เกิดสติขึ้นว่า
ความทุกข์นี้มีเพราะความรัก มีรักมากก็เป็นทุกข์มาก มีรัก
น้อยก็เป็นทุกข์น้อย จนถึงไม่มีรักเลย จึงไม่ต้องเป็นทุกข์เลย แต่ตาม
วิสัยโลกจะต้องมีความรัก มีบุคคล และสิ่งที่รัก ในเรื่องนี้ พระพุทธเจ้า
ได้ตรัสสอนให้มีสติควบคุมใจมิให้ความรักมีอำนาจเหนือสติ แต่ให้สติ
มีอำนาจควบคุมความรัก ให้ดำเนินในทางที่ถูกต้องและให้มีความรู้เท่าทัน
ว่า จะต้องพลัดพรากรักสักวันหนึ่งอย่างแน่นอน เมื่อถึงคราวเช่นนั้น
จักได้ระงับใจลงได้ ๐—

อันความรักหรือที่รัก เมื่อผู้ใดมีร้อยหนึ่ง ผู้นั้นก็มีทุกข์
ร้อยหนึ่ง รักเก้าสิบ แแปดสิบ เจ็ดสิบ หกสิบ ห้าสิบ เป็นต้น จำนวนทุกข์
ก็มีเท่านั้น ถึงแม้มีรักเพียงอย่างหนึ่ง ก็มีทุกข์อย่างหนึ่ง ต่อเมื่อไม่มีรัก
จึงจะไม่มีทุกข์ ผู้หมดรักหมดทุกข์นั้น พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า
“เป็นผู้ไม่มีโรค ไม่มีธุลีใจ ไม่มีคับแค้น” ๐—

ทางออกจากทุกข์นั้นคือ

ต้องรับรู้ความจริงต้องป้องกันมิให้ถลาลึกลงไปในทางแห่งทุกข์ คือควบคุมตัณหา มียอมให้หลุดซัดใจไปได้ และถ้าถลาลึกลงไปแล้วต้องพยายามถอนใจขึ้นให้จงได้ด้วยปัญญา เพราะเมื่อทุกข์เกิดขึ้นที่จิตใจ ก็ต้องดับจากจิตใจ และจิตใจของทุกคนอาจสมมติกล่าวได้ว่าเป็นธรรมชาติกายสิทธิ์ ไม่มีอะไรจะมาทำลายได้ นอกจากจะยอมจนใจของตัวเองเท่านั้น ถ้าทำใจให้เข้มแข็ง ก็จะเกิดพลังใจขึ้นจนสามารถต่อสู้ต่างๆ ขจัดขับไล่ตัณหาออกไปเสียก่อน ความทุกข์ต่างๆ ก็จะออกไปพร้อมกัน ☺

ชีวิตในชาติหนึ่งๆ กับทั้งสุขทุกข์ต่างๆ เกิดขึ้นเพราะกรรมที่แต่ละ
ตัวตนทำไว้ ฉะนั้น ตนเองจึงเป็นผู้สร้างชาติคือความเกิดและความสุขทุกข์
ของตนแก่ตนหรือผู้สร้างก็คือตนเอง แต่มิได้ไปสร้างใครอื่น เพราะใครอื่นนั้นๆ
ต่างก็เป็นผู้สร้างตนเองด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่มีใครเป็นผู้สร้างให้ใคร และเมื่อผู้สร้าง
คือตนสร้างให้เกิดก็เป็นผู้สร้างให้ตายด้วย ทำไมผู้สร้างคือตนเองจึงสร้างชีวิตที่
เป็นทุกข์เช่นนี้เล่า ปัญหานี้ตอบว่า สร้างขึ้นเพราะความโง่ ไม่ฉลาด คือไม่รู้ว่าการสร้าง
นี้ก็คือสร้างทุกข์ขึ้น ถ้าเป็นผู้รู้ฉลาดเต็มทีก็จะไม่สร้างสิ่งที่เกิดมาต้องตาย

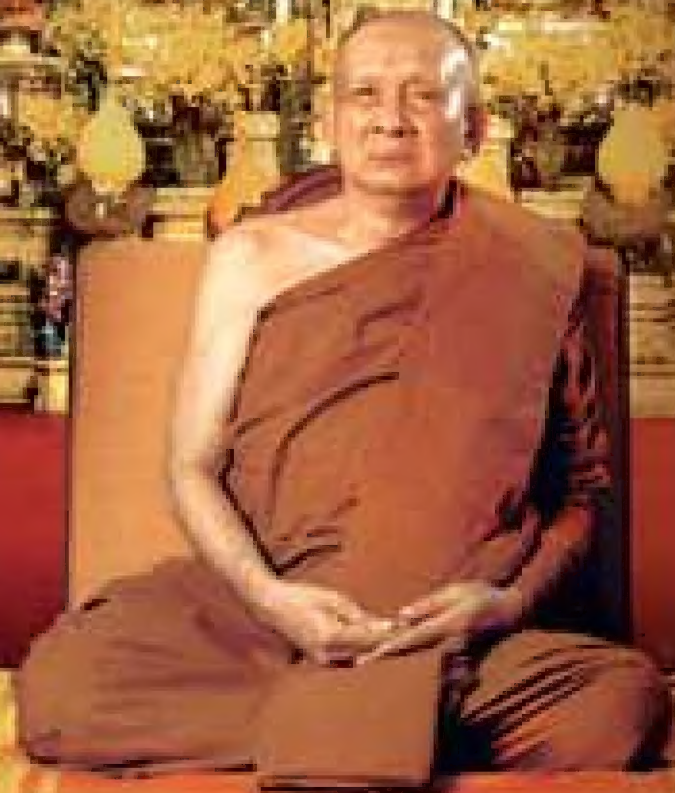
การที่จะดูว่าอะไรดีหรือไม่ดี ต้องดูให้ยืดยาวออกไปถึงปลายทาง
มิใช่ดูเพียงครึ่งๆ กลางๆ และไม่มัวพะวงติดอยู่กับสุข ทุกข์ หรือความสนุก
ไม่สนุกในระยะสั้นๆ เพราะจะทำให้ก้าวหน้าไปถึงเบื้องปลายไม่สำเร็จ คนเราซึ่ง
เดินทางไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ต้องหล่นเรี่ยเสียดายอยู่ในระหว่างทางเป็น
อันมากเพราะเหตุต่างๆ ดังเช่นที่เรียกว่า ชิงสุกก่อนห่ามบ้าง ถืออิสระเสรีบ้าง
ฉะนั้นการหัดเป็นคนดีมีเหตุผลที่ถูกต้องจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกๆ คน และ
จะเป็นคนมีเหตุผลก็เพราะสัมมาทิฐิ คือมีความเห็นถูกต้อง

โคลงนำกลอน สัมปิตร สดุดี

บารมีพระยิ่งล้น	คุณธรรม
สงฆ์หมู่ทรงชี้นำ	ใส่เกล้า
เทศน์สอนสั่งถ้อยคำ	นำจิต สุขเอย
องค์พระผู้เจริญพร้อม	แจ้งฉมม์ สยามสมัย

ทรงกอรปกิจ

ได้พอเหมาะ

ปริยัติ

รู้วินัย

สงเคราะห์พระ

ให้แนบแน่น

ไกลกว้างใหญ่

สร้อยลั่น

พระนิพนธ์

แจ้งความจริง

อนิจจัง

องค์สมเด็จพระ

สมเด็จพระ

ชนน้อมนบ

เจริญสุข

สดุดี

อมฤต

ให้ดับทุกข์

อาศัยโลก

สู่ทางเดิน

ประกาศธรรม

สรรสร้าง

ปฏิบัติ

เคร่งครัด

ธรรมทูต

พุทธศาสน์

ธรรมนำไป

เจริญล้ำ

ล้วนเลิศ

ประจักษ์จิต

ทุกขัง

พระสัมมา

เจ้าอยู่หัว

บูชาท่าน

สุวัฑฒนะ

เทิดพระคุณ

โชคอำนวย

สุขนินทา

โศกไม่ติด

มรรคาลัย

อันไพเราะ

ห่างสงสัย

ชัดจิตใจ

ปิดกังวล

ในต่างแดน

ได้เป็นผล

สู่สากล

ทางสัมมา

ประเสริฐยิ่ง

ปลิดกังขา

อนัตตา

ตรัสไว้ดี

ทรงเคารพ

ให้สุขชี

องค์ฉัตรตรี

หนุนกล่าวเชิด

อวยพรสุข

สรรเสริญ

จิตเพลิดเพลีน

พันภัยเทอญ

๑๐๐ พระชันษา พระโฆวาทธรรม

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖
จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดทำ : พระชยสาธิต์ เรียบเรียงประพันธ์กลอนน้อมถวาย
พิมพ์ถวายโดย : โรงเรียนกวดวิชา วี บาย เดอะ เบรน

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อนศิลป์

๑๒๐/๔-๕ ถ.อุดร-เชียงใหม่ ต.บ้านเลื่อม อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐

โทร. ๐๔๒-๓๔๗๑๐๓ โทรสาร ๐๔๒-๓๔๗๑๐๓

E-mail : info@puensinp.com, www.puensinp.com